

TEKST MAX VAN WEEZEL - FOTOGRAFIE MAURICE MOL

Links Onno Hoes samen met Max van Weezel

Onno Hoes

Burgemeester van Maastricht, voorzitter van het CIDI en partner van tv-persoonlijkheid Albert Verlinde

Onno Hoes verteld hoe het is om burgemeester te zijn van Maastricht. Het is een Europese stad met internationale uitstraling maar toch heeft Maastricht een eigen volkslied. Daarnaast is Hoes voorzitter van het CIDI. Na de oorlog wilde hij graag wat voor de uitgedunde Joodse bevolking doen.

'Mijn eerste bestuursvergadering van het CIDI was wel even schrikken. De toon waarop de discussie werd gevoerd verschilde nogal van wat ik gewend was. De emoties liepen hoog op, ook als het om bijzaken ging. Dat heb ik met verbazing aangehoord. Ik dacht: zouden ze hier altijd slaande ruzie met elkaar maken? Tegenwoordig gaat het er iets ordentelijker aan toe. Maar ik heb wel gemerkt dat het vechtersbazen zijn, de Joodse bestuurders.'

Voorjaar 2010 volgde Onno Hoes de Wassenaarse ondernemer John Manheim op als voorzitter van het Centrum

Informatie en Documentatie Israël, het CIDI. Een paar maanden later werd hij benoemd tot burgemeester van Maastricht, als eerste liberaal in een stad die decennia lang door de christendemocraten was gedomineerd. De plaatselijke notabelen zullen aan hem hebben moeten wennen: de vijftigjarige Hoes is niet alleen VVD'er maar ook homo (tien jaar geleden trouwde hij met theaterproducent en televisiepresentator Albert Verlinde) en is van moeders kant Joods. Toch heeft hij het gevoel dat hij in de zuidelijke metropool 'van harte welkom werd geheten.'

Het CIDI-voorzitterschap

Het CIDI-voorzitterschap nam hij uit verantwoordelijkheidsgevoel op zich: 'Sinds de oorlog zijn er niet veel Joden meer over in Nederland. Je mag best wat voor die uitgedunde gemeenschap doen. Ik zag op dat terrein een taak voor me weggelegd.'

Zijn speerpunten: de band tussen Nederland en Israël ver-

stevigen en hameren op het belang van artikel 1 van de Grondwet dat discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging en politieke gezindheid verbiedt. 'Als wij het niet voor zulke doeleinden opnemen, wie doet dat dan?' Hoes, eerder voorzitter van de VVD-afdeling 's-Hertogenbosch en gedeputeerde van Brabant, kent de weg in Den Haag. Over het regeringsbeleid ten aanzien van Israël is hij goed te spreken: 'Het vorige kabinet telde veel vrienden van Israël. Jan Peter Balkenende, Maxime Verhagen, André Rouvoet. Alleen Wouter Bos deed af en toe een beetje zuur. Vanuit het CIDI bekeken was het een fantastisch kabinet.'

'De band tussen Nederland en Israël verstevigen is één van mijn speerpunten'

Ook met de huidige regering is hij 'gelukkig': 'Mark Rutte is pro-Israël, Maxime zit er weer bij. Voor Uri Rosenthal is de situatie ingewikkeld. Juist omdat hij Joods is, moet hij voorzichtig opereren. Hij wil niet het risico lopen dat ze zeggen dat hij partijdig is. We hebben goede contacten met deze coalitie: Han ten Broeke is als buitenlandwoordvoerder van de VVD in de Kamer een aanwinst, Wim Kortenoeven van de PVV heeft vroeger bij het CIDI gewerkt.' Meer hoofdbreken kost hem de opstelling van linkse Kamerleden als Martijn van Dam en Harry van Bommel die zich voor een dialoog met de fundamentalistische Hamas-beweging hebben uitgesproken: 'Daar word ik niet vrolijk van. Maar we hebben goede contacten met leden van de oppositie als Joël Voordewind van de ChristenUnie. Ook met Van Bommel en Van Dam proberen we uiteraard contact te houden.'

De vernieuwing van het CIDI

Het CIDI zit midden in een vernieuwingsoperatie. Het oude bestuur bestond grotendeels uit vertegenwoordigers van de Joodse kerkgenootschappen. Hoes streeft ernaar ook outsiders bij het werk van de organisatie te betrekken: 'Barbara Barend is er bij gekomen, we zoeken nog naar iemand uit de christelijke hoek. We willen van het exclusief-Joodse karakter van het CIDI af.' Het vertrouwde geluid van directeur Ronny Naftaniel zal binnenkort op radio en televisie gaan ontbreken. Na meer dan dertig jaar legt hij zijn directeurschap neer. Nieuw boegbeeld naar buiten toe wordt Esther Voet, nu nog hoofdredacteur van het NIW. De burgemeester van Maastricht – niet alleen partner van Albert Verlinde maar ook broer van actrice Isa Hoes – komt

uit een gemengd gezin: zijn vader Ton is rooms-katholiek, zijn moeder Emma Joods. Over religieuze aangelegenheden werd thuis niet veel gesproken. Over de oorlog al evenmin: 'Mijn moeder zat ondergedoken maar heeft die ervaring weggestopt. Ze ging er pas over praten toen ze voor het Shoah-project van Steven Spielberg werd geïnterviewd. Toen heb ik haar verhaal voor het eerst gehoord.' Wel bracht de familie – in 1973 – een bezoek aan Israël. Onno werkte in de kibboets Degania, bij het Meer van Tiberias. Sindsdien heeft hij het land een keer of tien bezocht. Hij praat er razend enthousiast over: 'Ik vind Tel Aviv een superstad. Het heeft een mondain uitgaansleven. Het wemelt er van de disco's en restaurants, heel anders dan je verwacht van een land dat voortdurend in het nieuws komt omdat het oorlog is. Dit jaar zijn Albert en ik allebei vijftig geworden en toen hebben we elkaar een reis cadeau gedaan. Zijn keus viel op New York, de mijne op Jeruzalem en Tel Aviv. In mijn aanvaardingsspeech als voorzitter van het CIDI heb ik Israël bewust 'mijn land' genoemd. Ik voel er een grote lotsverbondenheid mee. Natuurlijk besef ik dat het soms gevaarlijk kan zijn. Maar daarvan denk ik: als ze me willen opblazen, doen ze dat maar. Ik wil natuurlijk liever niet worden opgeblazen. Maar als het gebeurt, dan liever in Israël dan in de binnenstad van Den Haag.'

'Er staan nu geen Mariabeelden meer op de kamer van de burgemeester van Maastricht'

Volkslied van Maastricht

Maastricht is een stad met internationale uitstraling Nieuwtje: 'Weet je dat Maastricht de oudste Joodse gemeenschap van Nederland kent? Er woonden al Joden in de dertiende eeuw. Natuurlijk gaat het nu om een klein aantal mensen maar ze zijn wel actief. Op Rosj Hasjana ben ik in sjoel geweest. Er was zo'n man of vijftig komen opdagen, uit heel Zuid-Limburg. De rabbijn heeft de volgende dag in mijn werkkamer op het stadhuis de sjoefar geblazen. Nee, er hangt nog geen mezoeza aan de deur maar mijn kantoor ziet er wel anders uit dan vroeger. Toen ik kwam, stonden er maar liefst vier Mariabeelden. Die had mijn voorganger Leers neergezet. Er staan nu geen Mariabeelden meer op de kamer van de burgemeester van Maastricht.'

Wat Hoes in de hoofdstad van de provincie Limburg aanspreekt is dat het een Europese stad is, een stad met een internationale uitstraling. "'s Avonds op straat hoor je niet alleen Nederlands maar ook Frans, Duits, Spaans en Italiaans spreken. Ik ben een wereldburger, ik moet vrij kunnen ademen. In Maastricht kan dat."

Limburg is toch de enige provincie waar de PVV meeregeert? Dat is niet echt een pro-Europese en internationalistische gezinde partij. Bij de statenverkiezingen voerden ze campagne met leuzen als 'Geen halalvlees maar zuurvlees.' Volgens Hoes valt dat in de praktijk mee. 'Limburgers zijn niet tegen vreemdelingen, ze voelen zich wel achtergesteld door Den Haag. De reactie is dan: we willen baas in eigen huis zijn. Dat geldt ook voor Maastricht. Het is een soort stadstaat met een eigen vlag en een eigen volkslied. Het eerste wat ik als burgemeester heb gedaan is dat volkslied uit mijn hoofd geleerd. Bij de installatie van de nieuwe gouverneur Theo Bovens werd het Limburgs volkslied gezongen, daar heb ik ook aan meegedaan. Maar in de praktijk is er geen provincie die zo grensoverschrijdend opereert als Limburg. De PVV verzet zich daar niet tegen. Als het gaat om een snelle verbinding tussen Maastricht en Brussel, lopen de gedeputeerden van de PVV zich daar net zo hard de benen voor uit het lijf als de anderen.' Waaraan hij toevoegt: 'Ik wil er geen twijfel over laten bestaan dat ik Europees gezind ben. Mijn eigen partij, de VVD, is dat ook minder dan vroeger. Dat stoort me.'

Israël

Hoe moeilijk is het eigenlijk om als CIDI-voorzitter te lobbyen voor Israël? Mooi dat Rutte en Verhagen zich als vriend van de Joodse staat beschouwen maar in de publieke opinie ontmoeten premier Netanjahoe en zijn minister van Buitenlandse Zaken Avigdor Lieberman wei-

nig begrip. Er is veel kritiek op het nederzettingenbeleid en op het veiligheidshek dat over de West Bank loopt. Ter linkerkant wordt het zionisme steeds vaker met het voormalige Zuidafrikaanse apartheidsbewind vergeleken. Bij de Occupy Wall Street-betoging op het Amsterdamse Beursplein werden leuzen aangeheven als: 'Boycot Israël!' Hoes kan zich over dat soort eenzijdige kreten behoorlijk opwinden: 'Israël met het voormalige Zuid-Afrika vergelijken vind ik mesjogge. Wij Joden zijn eeuwenlang vervolgd en verjaagd. Mogen we alsjeblieft een land hebben waar we veilig kunnen wonen? Er wordt nu gedaan alsof de Israëliërs de Palestijnen in 1948 uit het land hebben verdreven. Dat is niet waar. Ze zijn toen uit zichzelf weggegaan. Sinds Israël bestaat is een dorre woestijn in een vruchtbaar land omgetoverd, het is een van de modernste staten ter wereld. Er hangen nergens bordjes met: verboden voor Arabieren of verboden voor moslims. Dus ik kan die vergelijking met Zuid-Afrika niet goed plaatsen.'

'Twee mannen, twee homo's op de voorste rij van de Sint-Servaas'

Maar makkelijk om voor Israël te lobbyen is het niet altijd: 'Het veiligheidshek vind ik uit te leggen. Het is een stuk veiliger geworden sinds dat bestaat, er worden minder aanslagen gepleegd. Al vind ik het niet chique dat die muur soms dwars door de achtertuin van een Palestijns huis loopt. De Israëliërs zijn soms te rigoreus maar die muur heeft wel geholpen. Je kunt ook wijzen op de toestand in Gaza. Israël heeft zijn troepen uit dat gebied teruggetrokken maar is het sindsdien vrede geworden? Van

de Hamas-beweging kun je moeilijk volhouden dat ze een bijdrage aan fatsoenlijk bestuur heeft geleverd. Dat soort argumenten brengen we naar voren.' Het CIDI is tegelijkertijd voor een tweestatenoplossing en voor een stop op de nederzettingen. 'Daarin verschillen we van mening met Netanjahoe en Lieberman. Door de harde opstelling van de Israëlsche regering voelen we ons continu in de verdediging gedrukt. Alles wat we zeggen, wordt geassocieerd met Netanjahoe. Een kabinet onder leiding van iemand als Tzipi Livni zou voor het CIDI makkelijker zijn.'

Openlijk homo

Tot slot terug naar de stad waar tegenwoordig geen Mariabeelden meer op de kamer van de burgemeester staan: 'Tijdens mijn gesprek met de sollicitatiecommissie uit de gemeenteraad werd niet moeilijk gedaan over het feit dat ik er openlijk voor uitkom dat ik homo ben. Na afloop heb ik de leden van de commissie daarvoor bedankt. Ze zeiden: meneer Hoes, dat is helemaal geen punt, het gaat ons om kwaliteit. Dat maakte me zó trots. Met Kerst ben ik samen met Albert naar de nachtmis geweest. In de Sint-Servaasbasiliek.

'Als ze me willen opblazen dan liever in Israël dan in de binnenstad van Den Haag'

Om vijf voor twaalf kwamen we binnen. Het was stampvol. De Maastreechter Staar zong. We werden naar een plek op de voorste bank begeleid. De deken heette ons en plein public welkom. Toen mijn ouders in 1952 trouwden, verscheen de katholieke familie van mijn vader niet op het huwelijk. De kerk had in die tijd nog last van antisemitisme. Het werd mijn vader kwalijk genomen dat hij trouwde met een Jodin. Nu zaten Albert en ik op de voorste rij van de Sint-Servaas: twee mannen, twee homo's waarvan een ook nog Joods is. Ik weet nog precies wat ik op dat moment dacht: vanavond wordt geschiedenis geschreven. Voortaan maakt Maastricht deel uit van de grote wereld.'

BELANGRIJKE MEDEDELING voor overlevenden van de Sjoa / Holocaust

In aanvulling op de bestaande regeling voor Joodse vervolgingsslachtoffers, die tijdens de oorlog **gedwongen te werk** werden gesteld, is recent door de Duitse overheid een nieuwe regeling van kracht geworden.

Deze nieuwe regeling opent voor mensen, die **niet gedwongen** te werk werden gesteld in een getto, de mogelijkheid om een eenmalige uitkering te ontvangen van € 2.000. Krachtens deze nieuwe regeling is het mogelijk dat vervolgingsslachtoffers die tussen 15 september 1941 en 30 september 1943 in Amsterdam (tijdelijk of permanent) woonden of verbleven in aanmerking komen voor deze eenmalige uitkering. Ook indien u toen als (jong) kind op enigerlei wijze bij huishoudelijk of ander werk betrokken was, kunt u mogelijk aanspraak maken op deze nieuwe regeling. Verdere tekst en uitleg en het te downloaden aanvraagformulier kunt u vinden op de volgende website:
www.badv.bund.de/003_menue_links/f0_ghetto/index.html

De aanvraagtermijn sluit voorsnog op 31 december 2011. U wordt geadviseerd uw aanvraag, in verband met de drukte bij de post tijdens de kerstdagen, niet later dan 20 december as. te versturen. Ook bij twijfel of u rechten kunt doen gelden op de nieuwe regeling, wordt u aangeraden een aanvraag in te dienen.

De autorisatie van het aanvraagformulier (waar om wordt gevraagd bij vraag 2) kunt u laten doen door JMW. Ook voor hulp bij het invullen van het formulier kunt u zich wenden tot JMW.

U kunt elke werkdag tussen 9.30 en 12.00 uur bellen naar het hoofdkantoor van JMW (020-577 65 77) om een afspraak te maken met een maatschappelijk werker van uw regio.

Bij de beoordeling van uw aanvraag is JMW op geen enkele wijze betrokken.

Zorg voor u en Joods Nederland

JMW
www.joodswelzijn.nl